

Vår utrikespolitik

Det finska problemet

Till bakgrunden för den svenska utrikesdebatten just nu hör frågan om Finlands öde. Det är ett problem som man inte så ofta talar om, men alltid tänker på; även på denna punkt har, säkerligen med orätt, en viss återhållsamhet präglat den offentliga diskussionen. Den ryska erövringen av de baltiska staterna väckte känslor av oro och bitterhet i Sverige, men vad som här skett torde av de flesta svenskar sedan länge betraktas som ett fullbordat faktum, som något som inte kan ändras och som därför utan reaktion måste accepteras. Tanken att Finland skulle bli en rysk lydstat — med oändligt mycket ofriare ställning än under den värsta förryskningsregimen för bortåt femtio år sedan — är däremot för det stora flertalet svenskar svår att uthärda, detta både på grund av medkänsla med det finska folket och av fruktan för att utan buffert möta den ryska diktaturen.

I regel framstår Finlands osäkra läge som ett motiv för att Sverige bör undvika att irritera den ryska stormakten. Svenska eftergifter mot Ryssland anses ligga i Finlands intresse. Betecknande är att under förberedelserna till det stora kreditavtalet med Ryssland öppet påstods att Sverige genom att bevilja krediten ökade Finlands möjligheter att bevara sin relativa självständighet. I samband med förslagen om en samverkan av de hotade västeuropeiska staterna har samma synpunkt framförts, om också i mera oklara och undvikande ordalag; genom att delta i en sådan samverkan skulle Sverige automatiskt öka det ryska trycket på Finland.

Tankegången är väl förstäligen. Finland betraktas som ett slags svensk gisslan i ryska händer. Om förhållandet mellan Ryssland och Sverige är gott, blir Finland anständigt behandlat; om detta förhållande försämrats, går den ryska misstänksamheten och vreden främst ut över Finland, som redan ligger inom den ryska makt sfären. För oss är motivet välbekant, ehuru det ofta förbises av utlänningar och hos dem framkallar oriktiga föreställningar om grunderna för den svenska inställningen. I någon mån framträdde samma motiv i fråga om Sveriges hållning till Tyskland under ockupationen av Danmark och Norge. Vi borde, sade man, vara vänliga mot det folk som hyste våra släktingar i sitt väldiga fångläger.

Men är tankegången riktig? Där-
om vet vi mycket litet. Att den
finska pressen ställer sig på denna
linje bevisar intet, ty den måste plä-
dera för sådana åtgärder och sådan
passivitet som ryssarna önskar. Att
möjligen ryska förhandlare och re-
presentanter anför samma argument
bevisar inte heller någonting; för
dem måste det vara en självfallen
taktik att utnyttja Finland som giss-

lan. Skulle Finland ha lidit på att
Sverige vägrat Ryssland miljard-
krediten? Blir Finland lidande på
att Sverige uttalar sig för nordiskt
eller västeuropeiskt samarbete? De
frågorna är omöjliga att besvara.
Det är lika väl tänkbart att ett mera
självständigt svenskt uppträdande
kan påverka Ryssland i riktning mot
en hygglig behandling av Finland,
eftersom ryssarna måste veta att
deras handlingssätt gentemot Fin-
land utomordentligt starkt påverkar
den svenska opinionen. Om Ryss-
lands hållning i den finska frågan
över huvud influeras av vår politik
— och detta är förutsättningen för
det refererade resonemanget — kan
det ske även på så sätt att Ryssland
tar hänsyn till Sveriges önsknin-
gar. Det sannolika är att Sverige är en
mycket liten faktor i de övervägan-
den som bestämmer den ryska stats-
ledningens handlande. Då den ryska
pressen talar om nordiska angrepps-
planer kan man utgå från att den
bedriver propaganda i ond tro — att
de skandinaviska staternas mardröm
är ett krig kan ryssarna inte vara
okunniga om.

Att låta Sveriges politik i avgörande
frågor bli beroende av idén om
Finland som gisslan är redan av
dessa skäl omöjligt. Viktigare är
dock en annan synpunkt. Ingen be-
tvivlar väl att de verkliga garanterna
för Finlands relativa självständig-
het i dag — liksom för de västeuro-
peiska småstaternas oberoende i det
hela — är de anglosachsiska stor-
makterna, främst USA. En positiv
svensk hållning till planerna på
samverkan är ägnad att stärka dels
dessa makters förhandlingsposition,
dels deras vilja att skydda de ännu
fria staterna mot den ryska expan-
sionen. Om Sverige ställer sig avvi-
sande till varje samverkan, försvagar
det därför, mänskligt att döma, inte
bara sin egen utan också Finlands
ställning. Väsentligen beror Finlands
öde inte på svenska eftergifter mot
ryska krav, det beror över huvud
inte på Sverige, utan på de stater
som ensamma har förmåga att mot-
stå de ryska anspråken.

Dubbelspelet fortsätter

Dagens Nyheter förutsade för nå-
gra veckor sedan att vi skulle få
många repris av ett redan välkänt
spel: statsministern tar avstånd från
kommunismen, andra ledande social-
demokrater uttrycker sin sympati
för denna rörelse, utan att likväl nå-
gon av de båda parterna inom par-
tiet vågar angripa den andra. Tid-
ningen har blivit alltför sannspädd.
Det senaste exemplet på denna
"strid", i vilken antagonisterna i
själva verket icke bekämpar var-
andra, utan folket, är statsmi-
nisterns uttalande i måndags och hr
Höglunds tal två dagar senare.

Hr Höglund visar sig ha förmåga
att spela dubbelspelet på egen hand,
i ett och samma anförande. Formellt
böjer han sig för partiledningen, han
hänvisar — utan att själv uttrycka
någon mening på denna punkt — till
att "statsministern klargör att social-
demokratien står i kamp mot kom-
munismen". Men sedan blir tonen
en helt annan. Hr Höglund talar,
enligt stenografiskt referat, om
"den amerikanska antikommunistis-
ka och antidemokratiska propagan-
dan"; USA propagerar för demo-
kati och mot kommunism, men enligt
hr Höglund synes en antikommunist-
isk propaganda vara liktydig med
en antidemokratisk propaganda. Han
talar om sin uppskattning av "den
stora arbetarstaten", dvs. Ryssland;
den stat där arbetarna är totalt po-
litiskt ofria, där de har lägre löner
både absolut och i förhållande till
företagscheferna än i någon väster-
ländsk stat, där de inte ens har rätt
att strejka — denna stat beskrives
alltså med det vackra ordet arbe-
tarstat. Det är enligt hr Höglund
icke den ryska kommunismen
som orsakar oreda och oro i vär-
lden, utan "den privata ekonomiska
makten" i Sverige och utlandet; var-
je ähörare måste ur en sats som
denna utläsa tanken att en föränd-
ring efter ryskt mönster är vägen
till fred. Icke ett ord till dementi av
hr Höglunds tidigare gjorda påstå-
enden — att socialdemokratien icke
har någon kamp att föra mot väns-
ter, att de icke socialistiska partier-
na är demokratins fiender. Icke ett
ord om Rysslands undertryckande av
en rad självständiga stater eller om
den ryska diktaturens fruktansvär-
da metoder. Vad betyder dessa ting
mot det väsentliga — att kommunist-
hjälp behövs för hr Höglunds välde
i Stockholm?

Man erinrar sig inför detta tal

reaktionära nazistsympatisörers uttalanden före och under kriget. Det hette alltid: jag är i princip motståndare till nazismen, men på den och den punkten har nazisterna rätt, och av det och det skälet är de verkligt brottsliga inte nazisterna utan deras fiender. Så talar hr Höglund: partiet applåderar och upprepar samtidigt att det är fullt att bry sig om vad hr Höglund säger, eftersom hr Erlander säger något annat.

Inför några av hr Höglunds tidigare sympatyttringar för kommunismen och misstänkliggöranden av den svenska demokratin förklarade Per Albin Hansson att han vore ur stånd att avgöra om hr Höglunds uttalanden borde tolkas som "ett utslag av obeskrivlig dumhet eller lika obeskrivlig lymmelaktighet". Hr Ohlin är för korrekt för att uttala sig på det sättet. Hr Erlander gör det inte heller — han är alltför angelägen även om kommunistismpatisörernas röster, alltför rädd att splittra partiet.

21/2

Ursäkt av halvkommunist

Nu anser sig också hr Branting vara feltolkad. Han anser att kritiken av hans kommunistismpatier beror på dumhet — ett ord som han använder alltför aningslöst — och talar om "en synnerligen enfaldig förvanskning". Närmast gäller det följande i riksdagen gjorda uttalande: "Skulle vi inte möjligen i vår del av världen kunna våga oss på att hämta den lärdomen från Östeuropa att arbetarklassens fasta tro på sitt eget samhällssystem, dess entusiastiska solidaritet med sitt arbete, dess villighet att utstå försakelser — att allt detta är en oerhörd tillgång för återuppbyggnadsarbetet, en tillgång mera värd än miljoner och miljarder dollar?"

Denna sats måste, om den över huvud skall ha någon mening, innebära att Östeuropa framställs som mönster. Samhällsskicket i diktatorländerna kallas "arbetarklassens eget samhällsskick". Vad avses härmed om icke ett förhärjande av diktaturen — eller menar hr Branting att han är motståndare till "arbetarklassens eget samhällsskick"? Hänvisningen till det ringa värdet av "miljoner och miljarder dollar" utfyller tankegången: det är bättre att ha "arbetarnas eget samhällsskick" — trots de försakelser detta medför — än att genom Marshallplanen få pengar från USA.

Marginalen för oreda i tankegången — hr Branting säger liksom hr Höglund "ibland saker som han inte menar", för att citera Örebro-Kuriren — kan inte i detta fall åberopas som ursäkt. Ty hr Brantings uttalanden i andra sammanhang pekar i precis samma riktning. Det är tillräckligt att än en gång erinra om att han hyllat den bulgariske diktatorn i samma ordalag som Annie Akerhielm brukade använda om Hitler och kejsar Wilhelm, att han framställt diktaturens införande i detta land som en "befrielseprocess"; att han under sin resa i Bulgarien — då han hyllades med ordnar och fester — inte uttryckte sig mera kritiskt lär man kunna vara övertygad om. Gör tankeexperimentet att en svensk högerman gjorde en liknande tur i Spanien och att han skrev om Franco som hr Branting om Dimitroff — och att han sedan hade panna att besvara kritiken från demokratiskt håll på samma sätt som hr Branting. Det mest oroande är att de verkligt demokratiska svenska socialdemokraterna — vilka säkert är i majoritet — inte tycks förstå det oerhörda i vad som här sker.

Man skall likväl inte tro att hr Branting i sin senaste inlaga tar avstånd från kommunismen — inte med ett ord. Han angriper dem som påpekar hans kommunistismpatier, men förnekar inte att han har dem. Han vill både åka efter häst och ro i båt, både hedras som demokrat bland demokraterna och som halvkommunist bland kommunisterna. Att detta sker i god tro visar att hans förmåga att vara i god tro närmar sig det totala och fulländade.

brak 29/2 - 28/2